

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER VE YENİ DÜNYA DÜZENİ

Ceyda İLGAZ*

The Developing Countries and New World Order

The developed countries technically and economically are playing an important role in the notion of New World Order what is important is to put their existence in world's platform.

In conclusion if it hasn't been realised, the notion of new world order keep staying in the theoretical meaning.

Key Words: New World Order, Developing Countries

.....

Dünyanın bazı bölgelerinde insanların iyi bir yaşam tarzına sahip olduğu, bazı bölgelerinde ise yoksulluğun var gücüyle egemen olduğu yadsınamaz bir gerçektir. A.Münif ABD'nin gündeme getirdiği yeni dünya düzeni terimini şu şekilde tanımlamaktadır: "Silahların dehşetinden ve savaşıardan uzak, işbirliğine, karşılıklı mübadeleye ve eşitliğe dayanan; asıl temeli demokrasi ve insan haklarının emniyeti ve kirlilikten, salgın

* Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü

hastalıklardan ve insanlığın bugününü ve geleceğini tehdit eden her şeyden korumak olan bir düzen.”(Sönmezoğlu 1996:4)

Bu tanımın günümüzde ne derece geçerli olduğu konusu tartışılır. Demokrasi ve insan haklarındaki yaygınlığın, ülkeler, insanlar arasındaki gelir dağılımındaki eşitliğin dünyanın her yerinde aynı olmadığı gözle görünen bir gerçektir.

Yeni ekonomik düzenin bir bakıma güçsüzlere dışlayan bir sistem haline geldiğini söyleyebiliriz. Bu düzen bir yandan işsizlik, yoksulluk ya da dar gelirliliği bir kesim, diğer yandan ise geliri çok yüksek bir çalışan kesimi üretirken, dünyanın her yerinde uyum sağlayamayanları, güçsüzlere düzenin dışına itmektedir.

“Yeni dünya düzenini başladığının ilan edildiği tarihten bu yana yaşanan gelişmeler, kavramın ‘ufak’ bir değişikliklerle ‘yeni dünya düzeni’ yerine ‘yeni dünya düzensizliği’ olarak kullanılmaya başlamasına yol açacaktı.” (Yıldızoğlu 1996: 108)

Düzenin temelinde demokrasi, insan hakları ve eşitlik gibi kavramların yer aldığı düşünülecek olursa bu düzenin gerçekliği açısından kavramda düzensizlik olarak bir değişiklik yapılması yanlış olmasa gerek. “Yeni dünya düzeninden kastedilen, uluslararası sermayenin imparator-şirketler düzenini gerçekleştirmek doğrultusunda aradığı düzendir, ama bu da kalıcı değildir. Bu da bir değişim süreci içinde olacaktır ve zamanla yeni dünya düzeni de eskiyecektir. Belirleyici olan teknolojik gelişmedir. Bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler de, internet bağlamında, yeni dünya düzenine giden bir adımdır.” (Kansu 1997: 99)

Teknolojik gelişme devam ettiği sürece yeni dünya düzeninin de devam edeceği görüşü vardır. Teknolojik gelişmelere direnmenin mümkün olmayacağı belirtilmiştir. Önemli olan nokta

şu şekilde vurgulanmaktadır; “Teknolojik gelişmelerin getirdiği koşullarda sadece gelişmiş ülkelerin geleceğe dönük önerileri değil, ama gelişmekte olan, geri kalmış ülkelerin de kendi varlıklarını dünya platformuna koyabilmeleri ve teknolojik gelişmelere ayak uydurarak, hem kendilerin koruyup savunabilmeleri, hem de eşit koşullarda yeni dünya düzenini katılabilmeleridir.” (Kansu 1997: 99)

Yalnızca gelişmiş ülkelerin değil tüm dünya ülkelerinin teknolojik gelişmelerden faydalanması ve eşit şartlarda yeni dünya düzenine katılması gerektiğini vurgulayan bu görüşe katılmamak olası değildir. Ancak ortada göz ardı edilmemesi gereken bir gerçek vardır; gelişmiş ülkeler her zaman yönlendirici konumundadır. Gelişmiş bir ülkeyle, gelişmekte olan bir ülkenin aynı platformda söz sahibi olabilmesi gerçekten çok zordur. Gelişen teknolojiden aynı düzeyde yararlanılması bir ölçüde yaşam standartlarının da aynı düzeyde olmasına bağlıdır.

“ ‘Gelişmekte olan ülke’ kavramının kapsam ve içeriğinin kolayca belirlenemediği bilinmektedir. Üzerlerinde tam olarak anlaşma sağlanamamış olmakla beraber bir takım toplumsal ve ekonomik göstergelere bakarak gelişmekte olan ülke kavramının akademik tanımı yapılmaya çalışmaktadır. Son yıllarda, özellikle Birleşmiş Milletler Örgütü’nün kalkınma sorununa yönelik çalışma ve çözümlerinde ‘Kuzey-Güney’ diye bir sınıflandırmayı ifade eden bir kavram çiftinin kullanıldığı görülmektedir. Kuzey, sanayileşmiş ve genel olarak demokrasi ile yönetilen ülkeler topluluğunu ifade etmektedir.”(Şaylan 1994: 164)

Buradan da anlaşılacağı gibi ‘kuzey’ ülkeleri gelişmiş, sanayileşmiş ülkeler, ‘güney’ ülkeleri ise henüz tam olarak

gelişmesini tamamlamamış, ekonomik açıdan zengin olmayan ülkelerdir. Gelişmiş ülkelerde insanların demokratik bir ortamda, refah ve zenginlik içinde yaşadıkları, gelişmekte olan ülkelerde ise toplumun büyük bir çoğunluğunun yoksulluk içinde yaşamlarını sürdürdükleri bilinen bir gerçektir. Gelişmiş ülkelerde yaşam standardı daha yüksektir. Ekonomileri güçlüdür, insanlar arasındaki gelir dağılımında büyük farklılıklar gözlenmektedir. Ekonomik yönden zayıf olan gelişmekte olan ülkelerin dışa bağımlılığı söz konusudur. Gelişmiş ülke olabilmek için sadece ekonomi değil, teknoloji, eğitim, basın özgürlüğü ve sosyal devlet anlayışı gibi konularda baz alınmaktadır. Ancak gelişmekte olan ülkeler en başta ekonomik sorunlarla uğraşırken diğer konulara gereken önemi verememektedir.

Gelişmiş bir ülke olarak Amerika dünya ekonomisinde etkin bir rol oynamaktadır. Dünya standardı büyük ölçüde Amerika tarafından belirlenmekte ve diğer ülkeler bu standarda uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. “Dünya yüzündeki insanların yaklaşık üçte ikisi, panolarda ve televizyonda gördükleri en iddialı ürünlerle yoksulluk ve mücadele içindeki yaşamlarını bağdaştıramazlar. Dünya çapında dağıtılan malların genişleyen yelpazesinin insanların büyük çoğunluğunun temel gereksinimleriyle hiçbir ilgisi yoktur.”(Barret&Cavanagh 1994:142)

Dünya nüfusunun sadece %16'sının yüksek gelir düzeyinde yaşadığı anımsayacak olursak, dünyanın dört bir yanına dağılan tüketim mallarının alıcılarının çoğunun bu gruptan olduğu söyleyebiliriz. Yeryüzünde açlık sorunuyla karşı karşıya olan birçok insanın BMW marka araba kullanmak yerine öncelikle temel gıda maddesini sağlamak gibi kaygıları vardır. Onlar kendilerine sunulan

ama belki de hiçbir zaman sahip olamayacakları gösterişli tüketim mallarının alıcısı değil izleyicisi konumdadır.

Teknolojileri ve sanayileri gelişmiş olan ülkelerin dünya ekonomisinde etkin bir rol oynadıkları yadsınamaz bir gerçektir. Bu ülkeler demokrasinin, insan haklarının ve eşitliğin gözle görülebilen oranda yer aldığı bir konuma sahip olup küreselleşmenin de savunucusu konumundadırlar. Dünya ekonomisinin işleyişinden en yüksek payı alan gelişmiş ülkeler bu payı alırken tüm dünya ekonomisinin kendi gereksinimlerine göre işlemesini sağlamakta ve aynı zamanda az gelişmiş ülkeleri de sürekli olarak denetimleri altında tutmaktadır.

“Dünya pazarı güçlülerin hakim olduğu bir pazar. Oyunun kurallarını güçlüler koyuyor. Bunun sonucu olarak da güçlülerin refah düzeyi hızla artıyor. Güçsüzler ise daha zayıf ve bağımlı duruma geliyor.”(Manisalı 1999: 6)

Emperyalizm ekonomik ve siyasal alanlarda kendisini gösterdiği gibi haberleşme alanında da göze çarpmaktadır. Dünyanın belli başlı haber ajanslarının ‘gelişmiş’ ülkelerin denetiminde olduğu bilinen bir gerçektir.

Sonuç olarak; gelişmiş ülkeler gerek teknolojik gerek kültürel alanlarda gelişmekte olan ülkelere yeterli fedakarlığı göstermedikleri sürece- özellikle de bu ülkelerin siyasal hayatındaki çıkar ve ödünlerinden vazgeçmedikleri sürece yeni dünya düzeni kavramı salt kuramsal anlamda kalmaya devam edecektir.

Kaynakça

- BARRET, Richard J&Cavanagh, John (1994); **Küresel Düşler**, Çev: Gülden Şen, Sabah Kitapları, İstanbul.
- KANSU, Işık (1997); **Emperyalizm Yeni Masalı Küreselleşme**, İmge Kitabevi, Ankara.
- MANISALI, Erol (1999), "Tek Dünya pazarı ve Ulusal Politikalar", **Cumhuriyet Gazetesi**.
- SÖNMEZOĞLU, Faruk (1996), **Değişen Dünya ve Türkiye**, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- YILDIZOĞLU, Ergin (1996), **Globalleşme ve Kriz**, Alan Yayıncılık, İstanbul.